

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

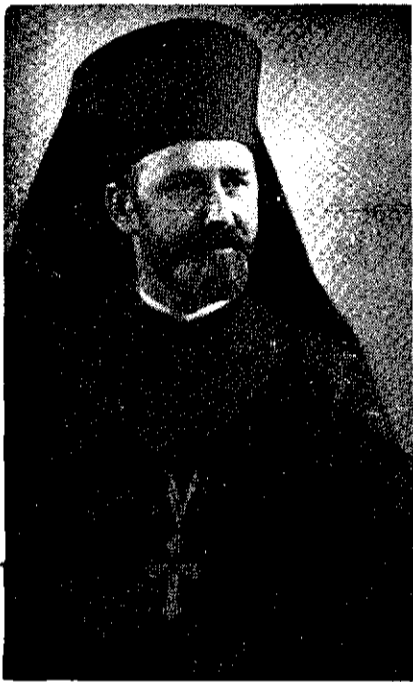
Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

NOUL MINISTRU AL EDUCAȚIEI NAȚIONALE, CULTELOR ȘI ARTELOR P. S. EPIS COP NICOLAE COLAN

P. S. S. Episcopul Nicolae Colan
Ministrul Educației Naționale, al Cultelor
și Artelor

Potrivit dispozițiilor din Constituția cea nouă, M. Sa Regele Carol II-lea a binevoit să cheme pe P. S. nostru Episcop Nicolae Colan în fruntea celor două Ministere: al Educației naționale, și al Cultelor și Artelor.

Faptul constituie fără îndoială o noutate, ce a impresionat profund opinia publică românească, cu deosebire aici în Transilvania și Bănat.

Deși această înaltă numire n'ar trebui să surprindă prea mult într'un guvern prezidat tocmai de către capul Bisericii naționale, Preafericitul Patriarh Miron Cristea — totuși ea poartă caracteristicile unui *novum*, fiindcă până astăzi România n'a avut încă un *Ierarh* la cârma celor două ministere atât de importante. Se susține însă de către unii, că ar exista un precedent în persoana vestitului episcop Melhisedec, care fusese titularul aceluiaș departament în guvernul lui Mihail Kogălniceanu din 1860. Vom remarca imediat, că la mijloc este o eroare, deoarece luminatul cleric nu era în acel moment Episcop, ci numai *arhimandrit*.

(cf. C. Diclescu, Episcopul Melhisedec, p. 42.) Prin urmare rămâne bine stabilit, că cel dintâi *Ierarh*, ajuns Ministru al Educației și Cultelor în România, este Preasfințitul Nicolae Colan al Clujului.

Dar pe cât de mult cinstește această numire eparhia Clujului și în genere Biserica ortodoxă, pe atât de adâncă este și semnificația ei în noua ordine a vieții noastre de Stat. Se știe, că marele Suveran, vrea o țară innoită, care vindecată de păcatele politicianismului ucigător, să se desvolte, pe temelii valorilor sufletești ale neamului nostru, în condiții liniștite și sub o comandă unitară, la forța Statelor conștiente de misiunea lor într'o epocă bântuită de atâtea primejdii grele. O Românie puternică prin dogoarea inimilor și oțelirea brațelor, izvorâte din aceleași impulsuri sfinte ale destinului măret, ce vibrează intens în inima Regelui deschizător de glorie! Iată spre ce năzuiește, cu nepotolită ardoare, voința domnească. De aceea, a înțeles să așeze în centrul acestei vaste prefaceri naționale, ca un ferment indispensabil, factorul decisiv al *educației tineretului*. Pasiunea pentru „*Straja Țării*” este una din probele cele mai elocvente.

Dar o serioasă educație a generațiilor tinere nu se poate concepe decât în spirit *religios-moral*, așa cum ne învață o frumoasă tradiție românească, și cum o preconizează de altfel ilustrațiile pedagogiei clasice.

Astfel cine putea fi mai indicat să înțeleagă și să realizeze problema *educației creștine* din fruntea celor două Ministere, decât un *Ierarh* ortodox, care prin definiție este părintele sufletesc al nației înșasă. Și atunci admirabila intuiție a Suveranului s'a oprit la persoana P. S. Episcop Nicolae Colan, care prin entuziasmul ti-

neretii și bogăția culturii moderne, prin experiența Rectoratului de peste un deceniu la Academia Teologică din Sibiu și a simțului fin pentru sufletul tineretului, prin cunoașterea sigură a frământărilor culturale românești și a soluțiilor normale ce se impun, — oferea suficiente garanții spre a răspunde augustelor intenții de primenire spirituală și fizică. a Țării.

În adevăr nu mai este un secret faptul, că școala de toate gradele și categoriile s'a intelectualizat așa de mult, încât *educația* a fost cu totul neglijată. Elevii se neurastenizează sub presiunea continuă a cunoștințelor exagerate ce li se cer, și văd în școală un supliciu greu de care vor să scape cât mai repede. Căci s'a răsturnat de mult acel echilibru firesc dintre știință și educație, ce făcea mândria școlii de ieri, fiindcă dădea caractere și suflete dornice de viață și creațiune. Chiar *schimbarea* titlaturii Ministerului de Instrucție publică, întâmplată de curând, este o recunoaștere oficială a povârnișului spre care aluneca școala românească. Ea se desfigura din ce în ce mai mult, amenințând toată dezvoltarea sufletească a națiunii.

Era deci necesară intervenția supremă a Coroanei, spre a zăgăzui primejdia și a îndruma

formarea tinerimii pe drumul mai anevoios dar salvator al *bunei creșteri*, așa cum ea se desprinde din doctrina divină a Evangheliei și din învățămintele trecutului nostru. Discursul senzațional rostit de Suveran cu 2 luni în urmă la centenarul Seminarului central din București a fixat limpede adevărul, că la temelia școlii noastre trebuie să stea ca un principiu călăuzitor ideea *educației creștine*. Și de aceea a proclamat superioritatea *liceului bisericesc*. Prin această concepție sănătoasă s'a putut în sfârșit rezolvi și reforma învățământului teologic, ce-și așteaptă acum punerea în aplicare.

Era deci așa de natural, ca splendida ideologie regală de transformare a Statului în ordinea școlară și bisericască, să reclame la conducerea celor două Ministere de spiritualitate creștină și națională un *Ierarh* învățat, destoinic și identificat cu sbuciumul idealist al tineretului românesc — cum este P. S. nostru Episcop Nicolae Colan.

Suntem siguri, că ajutat de bunul Dumnezeu, P. S. Sa va aduce o contribuție prețioasă la consolidarea Patriei prin opera educativă ce-o va desfășura în fruntea celor două ministere, sub semnul biruitor al *crucii ortodoxe*.

Cuvinte programatice.

Cu prilejul instalării Sale, în ziua de 1 Aprilie a. c., la Ministerul educației naționale și al Cultelor, P. S. Episcop Nicolae Colan a rostit următoarele cuvinte programatice:

„Am venit la acest departament, ilustrat de atâția mari miniștri, chemat de încrederea M. S. Regelui.

Ministerul acesta s'a numit al instrucțiunii, apoi al școlilor și azi se numește al educației naționale. Această titula-

tură este cea mai potrivită. E bine că s'a dat primat educației. Eu o să mă conformez acestui nume. Dar cine face educație trebuie să se gândească în mijlocul cui o face. Pentru că poporul nostru este credincios, la baza educației trebuie să fie pusă credința, Ea întărește caracterul și-i dă ținte înalte.

Avem un Domn în cer: Hristos; un domn pe pământ: Re-

gele; un lăcaș al marelui familii: Patria. Iată treimea, care trebuie să stea în centrul preocupărilor noastre de educație românească.

În această operă o să fiu ajutat de distinsul membru al corpului didactic, d. Toni, și desigur de întregul corp al funcționarilor ministerului, ca și de oastea apostolilor dela toate școlile de toate gradele din țară.

Tuturora le cer muncă devotată, disciplinată și entuziastă.

Din aceeași încredere a Majestății Sale sunt chemat să conduc și departamentul cultelor și artelor. Voiu căuta să mențin cât mai vie legătura dintre culte, în deosebi biserica dominantă și Stat. Să promovez împlinirea poruncii: Dați Chesarului ce-i al Chesarului și lui Dumnezeu ce-i al lui Dumnezeu.

Preoții, ca și ceilalți cetățeni, sunt datori, cu credință lui Dumnezeu, Regelui și țării.

Preoțimea a fost scoasă din vâltoarea luptelor politice. Eli-

berată de această sarcină, cu fatalele poticniri la care este expus omul, ea va putea să-și întoarcă toată energia și însuflețirea pe tărâmul religios și național, în cadrul unei discipline liber consimțite.

Făcând acest lucru preoțimea va aduce cea mai curată slujbă lui Dumnezeu, Regelui și țării, deopotrivă.

Eu nu mă îndoiesc că preoțimea noastră și slujbașii tuturor cultelor își vor înțelege înalta lor chemare și i se vor devota integral. După cum nu mă îndoiesc că în misiunea mea voi avea concursul tuturor funcționarilor ministerului de culte.

Am fost și sunt preot și profesor. La educația națională voi fi profesor și cleric, iar la culte preot și dascăl, în același timp. Dealtfel arhieria are amândouă aceste misiuni. Voi fi și al preoților și al profesorilor, iar toți să fim ai lui Hristos, și ai Regelui.

Dumnezeu să ne ajute!"

Înălțate Doamne, că dacă chiemarea mea la postul de Ministru al Cultelor și al Instrucției Publice o a-și fi înțeles de contrară canoanelor bisericesti, mi-ași fi luat îndrăzneala ca către un Domnitor creștin ortodox, a Vă arăta chiar atunci neputința mea de a primi. Dar ceea ce m'au îndemnat a răspunde la chiemarea Înălțimei Voastre, au fost chiar canoanele Bisericii, cari învoiesc clericului, când va fi chiebat de legi,

a lua asupra-și purtarea de grijă pentru orfani, văduve, pentru lucrurile Bisericii și pentru alte însărcinări compatibile cu religiozitatea și frica de Dumnezeu (canon 3. Sinod IV. ecumenic). În privirea mea, Ministerul de Culte cu educația tinerimii, cu cutia milelor, cu averea bisericască nu este decât tocmai cazul învoit de canoane". (cf. C. Diclescu, Episcopul Melchisedec, București 1909. p. 43).

Presă despre Ministrul Educației Naționale și al Cultelor.

În ziarul „Curentul” din Dumineca trecută d. Lorin Popescu scrie la rubrica „Ziua Domnului” următoarele rânduri despre P. S. Episcop Nicolae al Clujului:

Revenind la chestiunea prezenței clericilor în guvern, nu vom putea trece ușor peste personalitatea lor.

Capul văzut al Bisericii este și șeful guvernului, primul sftinic al Coroanei.

Episcopul ortodox al Clujului și Feleacului este ministrul educației naționale, al cultelor și artelor.

Profesorul de istoria Bisericii române dela facultatea de teologie din București și singurul preot regătean membru al Academiei Române, este subsecretarul de Stat al cultelor și artelor.

Referindu-ne la P. S. Episcop Nicolae Colan și la pâr. Nae Popescu, înseamnă că educația națională, religioasă și artistică este în mâna cea bună a Bisericii.

Amândoi miniștri, unul cu darul arhieriei, iar celălalt cu al preoției, sunt și profesori universitari. P. S. Colan a fost și rector al Academiei teologice din Sibiu, iar C. Sa pâr. N. Popescu este și profesor al clasei Marelui Voevod.

Ii cunoaștem pe ambii miniștri ca oameni, — pe lângă marea cul-

tură ce o posedă, — blânzi, plini de înțelepciune și chibzuială. Bunătatea nu o au ținută numai în suflete, ci se revarsă din belșug pe ehipurile lor de oameni cu multă răbdare.

Școala și Biserica au nevoie de multe orândueli noi. Cu atât mai fericit că ele vor fi împlinite de slujitori ai lui Hristos. Pentru că ei vor lucra cu cuvântul cel bun, cu îndemnul cel sănătos, cu pilda cea vie.

Bugetul ministerului de culte și arte.

În exercițiul bugetar 1937-1938, bugetul ministerului cultelor și artelor a fost de 720 milioane 350 mii lei. Noul buget a fost sporit la cifra de 885.500.000 lei.

Plusul de 165.150.000 lei se repartizează după cum urmează: reducerea curbelor la salariile funcționarilor însumează 90 milioane; jumătate din curbele speciale la cultele minoritare — 14 milioane; noimea la ortodocși și uniți (pensiile preoților din Ardeal) — 16 milioane; plata preoților foști onorifici dela parochiile nou înființate — 21 milioane; personalul episcopiei

Demnitatea de Episcop este compatibilă cu cea de Ministru al Țării.

Pentru cei cari au rămas nedumeriți pe urma intrării P. S. Episcop Nicolae Colan în guvernul actual, ne luăm voie a reproduce motivările eminentului canonist, răposatul Episcop Melchisedec, date publicității în 1860, într-o scrisoare adresată Domnitorului Cuza Vodă.

„Chiebat de Înălțimea Voastră la postul de ministru secretar de stat la Departamentul Cultelor și al Instrucției Publice, nu m'am înșelat nici decum a vedea în aceasta alta, decât chiemarea raportorului dorințelor clerului național, din Divanul adhoc. Am primit dar chiemarea ca

vederatul semn al bunăvoinei Înălțimei Voastre, de a ridica clerul din înjosita lui poziție, în care l-au aruncat tristele împrejurări ale patriei noastre. Nici odată nu mi-ar fi trecut prin minte, că o atât de creștinească bunăvoință a Înălțimei Voastre asupra clerului și a religiei să fie contra sfintelor canoane, cari în spiritul și în litera lor chiar nu sunt și nu pot să fie decât de a pune Clerul în adevărata lui misie, moralizatoare și luminătoare a poporului. Și eu cunosc și respectez canoanele, ca expresie a acestei mântuitoare idei, și nu mă sfiesc a mărturisi Prea

FOILETON

MIRENII și drepturile lor în Biserică.

de I. MATEIU

Canonul 13 al Sinodului din Laodicea dela 364, admite și el participarea mirenilor, cum rezultă din comentariul dat de *Pidalion*, unde se zice: „pot cei mai înțelepți și mai evlavioși mireni să aleagă, împreună cu episcopii și preoții, pe cel ce urmează a se hirotonisi lor preot sau și Arhieriu, dar nu și norodul cel prost și neregulat pentru gâlcevile ce pot urma întru alegerea lor”.¹⁾

Episcopul Ștefan din Efez dovedește sinodului din Calcedon, că a fost ales de către 40 Episcopi și prin voturile fruntașilor celor mai distinși ai clerului și *poporului întreg*.²⁾

Sf. Vasile cel Mare spune într-una din epistolele sale pastorale, că alegerea păstorului este de competența Episcopilor, dar votul *poporului* are însemnătate decisivă în aceasta chestiune.³⁾

Impăratul Iustinian din veacul VI a consacrat prin Novela 123, practica alegerii arhierilor de

către Episcopi împreună cu fruntașii poporului. Novela fiind trecută în colecțiunile de canoane deveni legea bisericască generală.¹⁾

Scrierile sf. Părinți și ale marilor canonisti cuprind numeroase dovezi, cari confirmă mai presus de orice îndoială drepturile laicilor în alegerile bisericesti. Nu este locul să le reproduc aici, dar îmi permit totuși să citez concluzia savantului comentator *Milaș*, care spune: „*Glasul poporului* era tot atât de hotărâtor ca și al Episcopilor, din care pricină *nimenia nu putea ajunge Episcop fără consimțământul poporului*. Dacă Episcopii nu se puteau înțelege între ei, decidea majoritatea, dacă nici așa nu se învoiau, se adresau iarăș poporului, al cărui vot înlătura orice neînțelegere”.²⁾

Acest mod de constituire a Episcopilor și în general a clerului s'a menținut și în vremile posterioare sinoadelor ecumenice, cum ne arată între altele și corespondența Patriarhului Marcu al Alexandriei din veacul XII. cu celebrul canonist *Balzamon*.³⁾ Nu-i mai puțin adevărat însă, că încercări de eliminare a laicilor s'au făcut în diferite Biserici, și ele au reușit în mare parte, grație perseverenței clerului, antrenat de pasiunea unei dominări exclusiviste în Biserică.

III. Instituția mirenilor în Biserică românească.

Să vedem însă, cum se prezintă situația în legătură cu *Biserica Românilor*.

Dacia creștină fiind o dieceză a prefecturii Iliricului, se administra de către Episcopii cu reședința în orașele din dreapta Dunării. Chiar sinoadele ecumenice decretaseră, cum am văzut, că Bisericile dintre popoarele barbare — și aici sunt înțelese teritoriile noastre — să-și aleagă episcopii și să se conducă după *obiceiurile lor proprii*. Aceasta ne îndreptățește să credem, că și în cuprinsul Daciei a stăpânit, alături de prescripțiile canonice, *tradiția* generală, așa cum am cunoscut-o din expunerile precedente, modificată probabil în multe privințe după condițiunile geografice, extrem de neprielnice ale creștinilor de aici. O iconă aproximativă a datinei bisericesti din epoca migrațiilor n'o putem dobândi, decât abia din cele dintâi documente scrise, ivite după formarea și apariția în scenă a poporului românesc. Ele încep, sub raport bisericesc, cu veacul XIV, adică exact cu veacul, care înregistrează constituirea definitivă a *Principatelor românești*.

Este însă semnificativ și de mare importanță istorică evenimentul, ce s'a produs tot atunci, și anume instituirea Mitropolitului *Ungro-Vlahiei*, de

¹⁾ *Pidalion*, ediția românească din 1844, Mănăstirea Neamț, p. 289. A. Șaguna, *Authorismos*. Sibiu 1861, p. 109.

²⁾ *Milaș*, *Canoanele Bisericii ortodoxe*, p. 22.

³⁾ *Milaș*, o. c., p. 22.

¹⁾ *Milaș*, o. c., p. 24, nota 2.

²⁾ *Milaș*, *Drept bisericesc*, p. 290.

³⁾ *idem*, *ibidem*, p. 293.

ortodoxe a Maramureșului — 1.700.000 lei.

Tot în acest plus mai intră: termenele de noi gradații pentru toate cultele; diferența de salarizare a preoților seminariști cari au obținut licența sau alte

grade de studii superioare; diferența de salarizare prin trecerea dela sate la orașe (sporul de scumpete); ajutorul de familie pentru cei cari au dobândit acest drept în cursul anului, etc.

INFORMAȚIUNI

Prea Sfințitul Episcop Nicolae Colan mulțumește și pe această cale numeroșilor binevoitori, cari i-au adresat scrisori și telegrame de felicitare din prilejul numirii Sale ca Ministru al Educației naționale, al Cultelor și Artelor — trimițându-le arhieresti binecuvântări.

Știre personală. P. S. nostru Episcop Nicolae Colan, ministrul Educației naționale, al Cultelor și Artelor a plecat luni la amiazi cu acceleratul la București, după ce luase toate măsurile ca administrația Eparhiei să continue în aceleași bune condiții, și pe timpul absenței P. S. din Cluj.

Audiențele la Ministere. P. S. Episcop Nicolae a fixat următoarele zile de audiență pentru public: la Ministerul de Culte primește Miercurea între orele 12—1^{1/2} și Vinerea între orele 6—7 p. m. La Ministerul Educației naționale primește Marția și Joia între orele 12—1^{1/2}.

O instituție nouă: Consiliul de Coroană. Deodată cu constituirea noului guvern sub aceeaș președinție a Preafericitului Patriarh Miron, M. S. Regele a înființat prin Decret-lege instituția Consiliului de Coroană. Acest consiliu este convocat de Soveran ori de câte ori crede că interese mari ale Țării o cer, spre a asculta părerile bărbaților de stat iluștri. Sfatul lor se ia cu titlu consultativ, nu obligator. Membrii consiliului de Coroană sunt numiți di-

rect de către Rege și primesc cheltuieli de reprezentare. Cei dintâi numiți sunt următorii: Preafericitul Patriarh Miron, mareșal Averescu, mareșal Prezan, Al. Vaida Voevod, G. G. Mironescu, N. Iorga, Dr. C. Angelescu, Gh. Tătărescu, general A. Văitoianu, Const. Argetoianu și general E. Baliff.

Primele măsuri. P. S. Episcop Nicolae Colan, îndată după instalarea Sa în demnitatea de ministru, a dat delegație d-lui D. Ţoni, subsecretar de stat la Educația națională să rezolve toate chestiunile privitoare la învățământul primar și normal. În acelaș timp a reînviat delegațiile de secretari generali pentru dd. Ilie Purcariu la Educația națională, pentru N. Davidescu la Culte și I. M. Sadoveanu la Arte.

Tribulațiile Unirii. Foaia blăjană a găsit în sfârșit noi pretexte de a ataca Statul pentru că a inzeștră o serie de mănăstiri ortodoxe cu păduri și terenuri agricole, ignorând cu totul pe cele uniate. Ba onorabili confrăți se revoltă cumplit că printre cele dăruite este și mănăstirea de maice Sf. Elisabeta, pe care o gratifică cu multă eleganță morală astfel: „ce-o mai fi și asta și de când există?” Le răspundem, că mănăstirea există de câțiva ani, înființată de regretatul Episcop Nicolae Ivan, iar maicele sunt văzute în fiecare Duminică la Biserică și la conferințele religioase; iar în cursul săptămânii ele pot fi identificate în Clinici, unde

fac practică de surori de caritate. Agriștii știu de mult aceste lucruri, cum de nu le-au aflat încă redactorii Unirii? Ei se mai plâng că mănăstirile lor n'au primit nimic! Ciudat! Dar noi știm că Biserica gr. catolică și episcopii ei aveau la dispoziție sute de mii de hectare, din care nu era greu să întrețină și mănăstirea (cu numele mai mult) din Blaj, despre care fac pomenire. Iar pe cele nouă de călugărițe, le întreține copios Vaticanul. Câtă vreme cele ortodoxe au trăit în sărăcie decenii de-a rândul, iar astăzi li se redă o părtăcică din averile lor proprii, ce le-au fost luate prin secularizarea de sub Cuza-Vodă. Or Statul a restituit anii trecuți și mitropoliei Blajului din moșiile expropriate. Atunci de ce se plâng confrății? „Deopotriva ocrotire” nu înseamnă egalitate matematică, deoarece ortodocșii au de partea lor tradiția seculară și numărul covârșitor al sufletelor.

Catolicism sau naționalism? Ziarele greco-catolice fac o propagandă întinsă printre români în vederea congresului euharistic mondial, ce va avea loc la sfârșitul luni Mai în Budapesta. Ne întrebăm cu drept cuvânt ale cui interese le servesc acești hiperzeleși „agenți euharistici”, când indeamnă pe români să se ducă în masă la acest congres, pus la cale cu multă abilitate de Unguri, pentru a-și câștiga noi simpatii în lume. Congresul este organizat mai mult în slujba revizionismului maghiar, și este straniu, că Blajul ține să colaboreze printr'o figurație cât mai număroasă la acest spectacol *unguresc*. Guvernul Țării are și el de spus un cuvânt în această materie, cu substrat evident politic.

Recucerirea românilor secuizați. Unirea din Blaj are un obicei perfect iezuit: publică sau reproduce articole antiortodoxe pe cari le declară scrise de preținși ortodocși ca s. p.

„protopresbiterășul ortodox” ș. a. În numărul cel mai recent găsim citat pe un oarecare Miron Miclea dintr'o obscură foaie bucureșteană, care debitează opinia șugubeață, că pe românii secuizați nu-i poate aduce la vatră Biserica națională, ci numai cea catolică a Blajului. Nu cumva cu cărți liturgice în limba *maghiară*, cum încercase episcopul Lemenyi în 1841?

Acelaș detractor din „Unirea” se mai jăluie (nu vi se pare suspect?) că Bisericii ortodoxe i s'au aprobat 1000 de posturi noi de preoți, pe când celei greco-catolice numai 14. Ca și când nu s'ar ști, că Statul e obligat să se îngrijească mai întâi de Biserica dominantă atât de vitregită în trecut chiar de cea catolică, îmbuibată cu latifundii și inflație de preoți.

BIBLIOGRAFIE

A apărut Nr. 4 pe Aprilie 1938 al revistei „Viața Ilustrată”, de sub direcția P. S. Episcop Nicolae Colan, cu următorul sumar:

† Nicolae Colan: Cuvânt pentru Vinerea Mare; D. E. Nicoară: După un colț de primăvară (poezie); Al. Străoneanu-Balaș: Logodna de primăvară (poezie); Grigorie T. Marcu: Desprimăvarare în duh; Ion T. Ion-Hotarele: Păpușa de lut (poezie); L. G. Munteanu: Literatură Pascală; I. Moga: Unirea Basarabiei; I. V. Spiridon: Lacrimi (poezie); Ioan Gh. Bulea: Variantele lui Iuda trădătorul; Const. Goran: Unui călător și Bucurie... (poezii); Emil Zegreanu: Amiază de vară și Sunt frate bun (poezii); I. V. Spiridon: Bogăție și sărăcie (poezie); Ion Goron: Jerfa de pe Golgota; Iosif E. Naghiu: Un mare mecenat: Gheorghe Sion; D. Călugăr: Jocul în nisip; L. G. Munteanu, Pr. I. Goron, Il. V. Felea, Pr. Fl. M. și I. E. Naghiu: Cronică literară: „Vânători de microbi,” Sbu-

către Patriarhul ecumenic din Constantinopol, *ca exarh al întregii Ungarii și al plaiurilor*, stabilind astfel chiar de pe atunci *unitatea* bisericească a Românilor, cu urmări atât de fericite pentru dezvoltarea noastră religioasă și națională.¹⁾

Deși cu o viață politică *separată* dincoace și dincolo de Carpați, totuș bisericește am trăit împreună secole de arândul, creind tradiții aproape identice în ordinea organizației și administrației eclesiastice.

Iată de pildă, cum se înfățișa, chiar dela început, forma de constituire a Episcopilor. În 1370 Patriarhul confirmă, ca al doilea Mitropolit al Ungrovlahiei, alături de Iachint, pe *Antim de Argeș*, însă numai după ce numirea a fost cerută — cum spun documentele — de *boierii și supușii* din Țara Românească.²⁾ Cererea aceasta a trebuit să tie precedată de o alegere, făcută de cler și popor, cum afirmă, în temeiul actelor, însuși canonistul *Milaș*.³⁾ În adevăr istoria Principatelor ne oferă o serie de probe, că alegerea Mitropoliților, ca și rezolvirea altor probleme mari cu participarea activă a *laicilor*, era un obicei constant, care n'a fost părăsit niciodată. Astfel putem cita soborul dela 1502,

convocat de *Radu cel Mare*, pentru organizarea Bisericii muntene. El a fost prezidat de *Nifon*, fostul Patriarh al Constantinopolei, luând parte ca membri „toți egumenii dela mănăstirile Ungro-Vlahiei și tot clirosul Bisericii, cu Domnul și cu toți boierii, cu preoții și cu *mirenii*.”⁴⁾

Pe la 1630 *Leon Vodă Tomșa* ține un sobor de obște cu mitropolitul și episcopii Țării, cu *boierii mari și mici, cu roșii și mazilii și toți slujitorii*, luând hotărâri importante pentru apărarea drepturilor Bisericii românești.⁵⁾

În 1634 *Matei Basarab* conduce un sobor care alege igumen al Govorei pe Meletie, cu concursul Ierarhilor, al egumenilor și *boierilor*.⁶⁾

La 1879 se ține sub Șerban Cantacuzino un sobor compus din Episcop și *boierii țării*, care depune pe Varlaam și restituie în scaun pe Mitropolitul Teodosie din Veștemul Sibiului.⁷⁾

Soborul din Iași ținut la 1752, legându-se cu jurământ să nu mai aducă niciodată episcop străin, precizează modul după care s'a făcut alegerea Mitropolitului Nichifor: „cu tot soborul bisericesc și *politicesc* l-am poftit să ne fie păstoriu însă cu această tocmală, că după dânsul altul străin să nu mai fie.”⁸⁾

În 1760 a avut loc alegerea Mitropolitului *Gavriil*, fost al Tesalonicului, în scaunul Moldovei.

¹⁾ cf. N. Dobrescu, Lămuriri canonice-istorice p. 30.

²⁾ N. Iorga, Istoria Bisericii românești 1908. I. p. 281.

³⁾ V. Pop, Disertație despre tipografiile românești. Sibiu, 1838, p. 52.

⁴⁾ v. *Condica Sfântă* în Bis. ort. pe 1884, p. 397.

⁵⁾ cf. C. Erbiceanu, Istoria Mitropoliei Moldovei, București, 1888, p. 24 docum.

Episcopii Romanului, Rădăuțului și Hușilor redactează actul alegerii în care spun: „Și așa adunând (sc. Domnul Țării) pre toți iubitorii de Dumnezeu *episcopi* ce se află sub aceasta sf. Mitropolie și împreună cu dânsii și pre toți veliții și cinstiții *boieri* ai Înălțimei Măriei Sale și pe precuvioșii *egumeni* ce are la sf. mănăstiri și cu tot clirosul bisericesc și mirenesc, datu-se-au lor voia ca după canoane să facă psifos, adică *alegere*, și să aleagă obraz vrednic, cinstit și trebuincios etc.”¹⁾

Dar și mai sigur se vede *datina* alegerii dintr'o adresă a boierilor Țării către poarta otomană, trimisă în 25 Martie 1786. Ei scriu precis: „Din vremea străbunilor noștri rânduiala și *obiceiul pământului* ieste acesta: alegerea și așezarea Arhierelui nostru se face de către Domn după rugăciunea și cererea pământului. Pentru aceasta dar, când se întâmplă moarte Mitropolitului, *alegând pământul* un obraz cinstit și cuvios, roagă pe Domn să-l protimisească, ca pe unul ales dintre alții *de către obște*, și Domnul după obșteasca cerere și rugăciune a pământului îl așează Mitropolit.”²⁾ Așadară explicit și fără puțință de replică: „ales de către obște după obiceiul pământului.”

¹⁾ cf. N. Iorga, Condica de hirotonii a Mitropoliei Moldovei, în Buletinul comisiei istorice a României. București, 1924, vol. 3, pag. 10.

²⁾ cf. C. Erbiceanu, o. c., p. 38 documentele și N. Iorga l. c. p. 14.

cium, (poezii). Problema răului la Fericitul Augustin. Viața și învățătura sfântului Grigorie Palma. Geniul sfântului Grigorie de Nazianz. Biserici vechi de lemn din Transilvania și Maramureș. II. V. Felea: Cronică internă: Sf. Sinod. Conferințele religioase. Ceva nou. P. S. S. Episcopul Nicolae Colan, Ministru al Educației Naționale, al Cultelor și Artelor. Străjerii în turneu. Bal de binefacere. 20 ani dela unirea Basarabiei. Di. Lucian Blaga. II. V. F.: Cronică externă: Anschluss-ul. Ofensiva naționalista în Spania, Anglia. În China. Numeroase ilustrații.

Opera Mitropolitului Șaguna. În tipografia arhidiecezană din Sibiu a apărut o carte de mare valoare și deosebit interes pentru preoțimea noastră: *Pastoralele și Circulările Mitropolitului Andrei Șaguna.*

Publicate de cunoscutul ardelean, dl Gh. Tulbure, inspector general școlar și precedate de un amplu studiu introductiv, scrisorile către cler și popor ale providențialului Mitropolit, din anii 1946—1873, văd lumina tiparului într'un elegant volum de aproape 500 pagini și în condițiuni tehnice și literare, proprii să facă din el o podoabă pentru biblioteca fiecărui preot.

Preoțimea de astăzi și de mâine are prilejul de acum să-și complecteze cunoștințele agonisite despre figura marelui ierarh. Va avea ocazia să-l cunoască mai deaproape sub trei aspecte: ca scriitor bisericesc, ca păstor de suflete și ca îndrumător al școlii și al culturii poporului, — aspecte sub care prea puțin a fost studiat până astăzi. Contactul direct cu slova lui Șaguna va servi preoțimii prilej de înaltă meditație pastorală, scrisorile luminatului arhipăstor fiind un nesecat izvor de sugestii și subiecte pentru diferite cuvântări și ocaziuni din viața păstorească.

Atragem luarea aminte a Onoratei preoțimi asupra acestui eveniment literar, care se produce cu binecuvântarea I. P. S. Sale părintelui Mitropolit Nicolae, — și asupra căruia vom reveni cu o dare de seamă și cu amănunte de interes pentru cititorii noștri.

Nr. 2484/1938.

Publicație de licitație.

Publicăm licitație pentru îngrădirea alor trei locuri de case din Cluj.

Ofertele se vor înainta Consiliului Eparhial până în ziua de

15 Aprilie 1938 și se vor face cu prețuri unitare pe metri pătrați.

Informațiuni referitor la planurile gardurilor se dau în birourile Consiliului eparhial din Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Ofertele vor fi închise, timbrate și sigilate.

Deodată cu oferta se va depune o garanță de 5% care se va complectă după adjudecare la 10% până la preluarea definitivă a lucrării.

Din ședința Consiliului eparhial dela 1 Aprilie 1938.

Consiliul eparhial.

Oficiul parohial ort. român, Apahida.

Nr. 41/1938. (17) 1—1

Publicație de licitație.

Consiliul parohial ort. român din Apahida jud. Cluj, dă în întreprindere pe cale de licitație publică zidirea sub acoperiș și tencuită a noii biserici, conform planului și devizului aprobat de Veneratul Consiliu Eparhial din Cluj sub Nr. 2420 din 1937 și invită pe cei interesați care până la 17 Aprilie a. c., să-și înainteze Consiliului parohial, oferte în scris, închise și sigilate.

Licitația se va ține în aceeași zi (17 Aprilie 1938) ora 2 p. m., în cancelaria oficiului parohial ortodox român din localitate.

Parohia dă: piatra, pietrișul, nisipul, precum și transportul dela gara locală a celorlalte materiale necesare.

Concurenții vor depune o garanție în numerar, hârtii de valoare, libele de bancă acceptabile sau imobil liber de sarcini de 10% din prețul devizului care este de Lei 669.742.

Planul și devizul precum și condițiile speciale de executare se pot vedea zilnic la oficiul parohial ort. român din Apahida.

Consiliul parohial își rezervă dreptul de a încredința zidirea bisericii fără considerare la prețuri și condiții, aceluia dintre ofertanți care va prezenta mai multă garanță și soliditate.

Epitropia nu suportă spesele de participare la licitație.

Antreprenorul căruia i se va încredința lucrarea va avea să suporte și prețul planului și al devizului.

În cazul când prima licitație nu se va putea ține, din cauza lipsei de concurenți sau din alte motive, atunci licitația se va ține din nou, la data de 1 Mai la aceeași oră și în aceleași condițiuni.

Apahida, la 15 Martie 1938.

Preot: Ioan Lazar, Epitrop: Dindea Samoilă.

Văzut: N. Vasiiu, protopop.

Nr. 272/1938 Prot. (16) 1—1

CONCURS

Pentru întregirea parohiei de cl. II, Săcalul-de-Pădure, din protopopiatul Reghin, prin aceasta se publică concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Renașterea.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat.
2. Sesiune parohială 32 jugăre.
3. Casă parohială cu supraedificate și grădină.

Candidații își vor înainta cererea cu documentele necesare oficiului nostru protopopesc în termenul fixat și cu prealabila noastră încunoștințare se vor putea prezenta în parohie pentru a se face cunoscuți poporului. Candidații vor prezenta și actul de învoire dela P. S. Sa Episcopul nostru, fără de care act nu vor fi admiși în candidare.

Reghin, la 2 Aprilie 1938.

În înțelegere cu Consiliul parohial. I. Maloș, protopop.

Oficiul parohial ort. rom. Rîșca-de-sus.

Nr. 44/938. (13) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea postului de paroh, în parohia de cl. III-a Rîșca-de-sus, protopopiatul Huedin, se deschide concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea” din Cluj.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela Stat conform coalei B.
2. Casă parohială în natură.
3. Porțiune canonică 20 jugăre (fânaș și pășune).
4. Dela fiecare familie o vică de grâu și o zi de clacă dela circa 260 familii.
5. Stolele obișnuite.

Concurenții sunt invitați a-și înainta cererile făcute conform normelor în vigoare, oficiului protopopesc ort. rom. Huedin, împreună cu act de admitere din partea P. S. S. Episcopului nostru, iar cu învoirea prealabilă a protopresbiterului se pot prezenta în parohie pentru a cânta, predica respective a servi Sf. Liturghie și a face cunoștință cu credincioșii.

Rîșca-de-sus, la 14 Martie 1938.

Pr. Aurel Nicoară, Giurju Gheorghe, adm. paroh. epitrop.

Văzut: Aurel Muntean, protopop.

Nr. 636/938. (14) 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cantor bisericesc din parohia Nadășu, protopopiatul Huedin se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Renașterea.”

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. Uzufuctul a 6 jugăre 1134 st. p. sesiune cantorală, pământ arător, fânaș și pădure.
2. Venitul stolar obicinuit.

Candidații își vor înainta cererea însoțită de Diploma de cântăreț în termenul mai sus indicat subsemnatului oficiu protopopesc.

Huedin, la 15 Martie 1938.

Oficiul protopopesc ort. rom. în înțelegere cu consiliul parohial din Nadășu.

Aurel Muntean, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 2800/1938.

COMUNICAT OFICIAL

În conformitate cu dispozițiile regulamentului „Fondului de ajutorare preoțesc”, Art. 9, al Eparhiei Vadului, Feleacului și Clujului, despre situația acestui fond la 31 Decembrie 1937, publicăm următorul

BILANȚ:

I. Venituri:

1. Soldul dela 31 Decembrie 1936	Lei 1,125.800.—
2. Dobânzi suplimentare din anul 1936	20.975.—
3. Cotizațiile de membri și membre din anul 1937	890.395.—
4. Din desfacerea carnetelor de membri	6.620.—
5. Dobânzile capitalizate din anul 1937:	
a) dela Consiliul Eparhial	24.670.—
b) dela Consiliul Eparhial	1.770.—
c) dela Casa Națională de Economii	10.568.—
„	37.008.—
În total	Lei 2,080.798.—

II. Cheltuieli:

1. Ajutoarele de înmormântare din anul 1937 pentru membrii decedați: Preoții Virgil Peter, Nestor Manciu, Simion Morcan, Vasile Ferghete, Iosif Stănescu, Gherontie Gușu, Vasile Fărcaș, Cornel Condor, Dumitru Anca și Aurel Monda	528.400.—
2. Cotizațiile restituite membrilor plecați din Eparhia noastră: Pr. Sebastian Sârcu, Ioan Apahidean, Dumitru Antal, Pavel Șovan, Dr. Ioan Vască și Dr. Gheorghe Sava	34.830.—
3. Prețul carnetelor de membri	8.000.—
Lei	571.230.—
Sold la 31 Decembrie 1937	Lei 1,509.568.—

III. Cotizații restante și neincasate până la 31 Dec. 1937 . Lei 17.774.—

IV. Ajutoare încă neachitate pentru preoții decedați Al. Sighiartău și Aurel Monda Lei 97.300.—

V. Membri cotizanți: 1. Vechi din anul 1936 427
2. Noul din anul 1937 membri 25
Noul din anul 1937 membre 351 total 803

dintre cari în anul 1937 a) au murit 10
b) s'au retras 7
c) șterși 2 total 19

Rămân la 31 Decembrie 1937 . 784

VI. Dela înființarea fondului (1 Iulie 1931) până la 31 Decembrie 1937 s'au acordat din acest fond 49 ajutoare de înmormântare în sumă totală de 2,649.869.— Lei.

Cluj, la 31 Martie 1938.

Pentru Episcop:
(ss) Dr. Seb. Stanca

(ss) Cons. Andrei Ludu,
referentul fondului